

ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

ХОЛОДНИЙ ГЕННАДІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІЗИНГУ МАШИН
ТА ОБЛАДНАННЯ**

Спеціальність 08.06.01 - "Економіка підприємств і
форми господарювання"

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків - 1997

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економіки та маркетингу Харківського державного економічного університету.

Науковий керівник - доктор економічних наук, професор
Орлов Петро Аркадійович

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор, академік
Академії економічних наук України
Галуза Станіслав Григорович
кандидат економічних наук, доцент
Шиголь Федір Андрійович

Провідна організація - Харківський державний політехнічний університет.

Захист відбудеться "29" *травня* 1997 року о *13* годині на засіданні спеціалізованої вченої ради, шифр Д 02.12.02 по присудженню наукового ступеня кандидата економічних наук у Харківському державному економічному університеті за адресою: 310001, м. Харків, пр. Леніна, 9-а.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Харківського державного економічного університету за адресою: 310001, м. Харків, пр. Леніна, 9-а.

Автоферат розісланий "26" *квітня* 1997 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук,
професор

М. С. Дороніна

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

1.1. Актуальність теми дослідження. Перехід України до ринкових відносин стримується різким спадом інвестицій. Обсяг капітальних вкладень у 1994 році за усіма джерелами фінансування знизився у порівнянні з 1990 роком на 66,8%.

За 1996 рік інвестиції в економіку України зменшились на 20% у порівнянні з 1995 роком, а в об'єкти виробничого призначення - на 13%.

Лізинг машин та обладнання являє собою специфічну форму фінансування капіталовкладень, альтернативну традиційному банківському кредитуванню, та сприяє активізації інвестиційної діяльності.

Він дає можливість суб'єктам господарювання одержати необхідні машини та обладнання без значних одночасних витрат, а також уникнути збитків, пов'язаних з їх моральним старінням.

Темпи поширення лізингу на вітчизняному ринку послуг, який тільки формується, в значній мірі залежать від рівня ефективності лізингових операцій.

Визначення ефективності лізингу машин та обладнання необхідно, поперше, для позначення вигідності лізингу в порівнянні з подібними формами фінансово-господарських операцій, а по-друге, для глибокого економічного аналізу відношення доходів від проведення лізингової угоди до одноразових та поточних витрат на їх отримання.

Правова та економічна невизначеність, яка властива лізинговому процесу в цей час, ускладнює завдання визначення економічної вигідності лізингу. У працях вітчизняних і зарубіжних вчених Белова А., Євстратова О., Ольховікова О.В., Чекарської О.Н., Внукової Н.М., Шеманіна О.Ю., Шпітцлера Х.-Й., відображені окремі аспекти лізингу. Однак питання визначення ефективності лізингу машин та обладнання не дістали достатнього висвітлення. Також до цього часу не встановлені і теоретично не досліджені основні чинники та передумови ефективності лізингу, немає чітко розробленої системи засобів по всеосяжній підтримці лізингу з боку держави.

Таким чином, недостатнє вирішення проблем підвищення ефективності лізингової діяльності, відсутність науково обгрунтованих методів визначення ефективності лізингу машин та обладнання, що враховують увесь комплекс чинників, створюють серйозні труднощі на шляху широкого розвитку

ЛНБ ім. В. Стефаника
АН України

лізингових відносин в Україні. Це і зумовило вибір теми дослідження та формування його мети і завдань.

1.2. Мета і завдання дослідження. Мета дисертації полягає в комплексному теоретичному дослідженні основних напрямків підвищення ефективності лізингу машин та обладнання в умовах реформування економіки України.

У відповідності з поставленою метою в дисертації вирішені такі завдання: уточнено поняття "лізингова операція";

проведено детальний аналіз розвитку лізингу в промислово розвинених країнах і тенденцій розширення його сфери в системі світових господарських зв'язків;

визначено основні умови розвитку лізингу в Україні;

здійснено теоретичні дослідження найбільш розповсюджених у світовій практиці видів лізингових операцій;

охарактеризовано основні відмінності лізингу та подібних форм фінансово-господарської діяльності;

проаналізовано особливості лізингу, його переваги і недоліки для основних суб'єктів та економіки країни в цілому;

досліджено правові основи здійснення лізингової діяльності як в Україні, так і за кордоном.

1.3. Предмет і об'єкт дослідження. Предметом дослідження є проблеми розвитку лізингу машин та обладнання в Україні та оцінки його ефективності. Об'єкт дослідження - світовий та вітчизняний досвід лізингової діяльності.

1.4. Загальна методика дослідження. Проведені в дисертації дослідження базувалися на наукових розробках провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів в області лізингу, фінансового менеджменту, економічної ефективності оновлення основних виробничих фондів та капітальних вкладень.

Використовувались також закони та законодавчі акти України, які регламентують лізингову та фінансово-кредитну діяльність, а також статистичні матеріали.

Для розв'язання поставлених завдань у процесі дослідження автором застосовувались: ситуаційний та системний підходи, методи логічного узагальнення, економіко-статистичний аналіз, анкетування.

1.5. Наукова новизна результатів, отриманих особисто автором. Дана робота є одним з перших досліджень, проведених в Україні в області ефективності лізингу машин та обладнання.

У дисертації одержані нові результати, які мають наукове значення:

розроблено класифікаційні ознаки та класифікацію видів лізингових операцій;

обґрунтовано та систематизовано чинники і передумови ефективності лізингу машин та обладнання;

уточнено класифікацію видів лізингових платежів, запропоновано методичний підхід до визначення величини лізингових платежів в умовах інфляції;

розроблено методи визначення ефективності лізингу машин та обладнання;

обґрунтовано підходи щодо визначення залишкової вартості об'єктів лізингу;

розроблено пропозиції по державній підтримці лізингу в Україні.

1.6. Практична цінність результатів дослідження полягає в отриманні теоретичних висновків і розробленні методів визначення ефективності лізингу машин та обладнання в умовах реформування економіки України. Результати дослідження можуть бути використані як в економіці країни в цілому, так і окремими підприємствами різних форм власності.

1.7. Апробація роботи та реалізація результатів дослідження. Основні висновки та положення дисертації доповідались і були схвалені на регіональному семінарі-практикумі "Розвиток лізингових відносин в Україні" /Харків, 1995 р./ та Першій Міжнародній науково-практичній конференції "Сучасні проблеми розвитку виробництва" /Харків, 1996 р./ Матеріали дисертації доповідались на засіданнях кафедри економіки та маркетингу Харківського державного економічного університету, де були рекомендовані до захисту.

Основні положення дисертації використовуються у ХДЕУ в процесі викладання курсу "Економіка орендних відносин".

1.8. Публікації результатів дослідження. По темі дисертації опубліковано 8 робіт загальним обсягом 1,58 ум.-друк. арк.

1.9. Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури з 145 найменувань та 1 додатка. Робота викладена на 166 сторінках машинописного тексту, містить 12 таблиць і 10 рисунків.

2. ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету і завдання дослідження, його предмет, об'єкт та загальну методику, практичне значення й наукову новизну результатів та рекомендацій.

У першому розділі - "Стан і тенденції розвитку лізингу машин та обладнання" - визначено економічну сутність лізингу і основні етапи його розвитку. Проаналізовано досвід промислово розвинутих країн в області лізингу та тенденції розширення лізингового бізнесу в системі світових господарських зв'язків. Дано оцінку основних напрямків розвитку лізингу в Україні та країнах СНД.

У другому розділі - "Розробка класифікації видів лізингу та аналіз чинників і передумов ефективності лізингових операцій" - зроблено огляд наукових праць, присвячених питанням класифікації видів лізингу та ефективності лізингових операцій. Досліджено основні чинники та передумови ефективності лізингу машин та обладнання; запропоновано розширену систематизацію об'єктивних та суб'єктивних факторів ефективності лізингу.

У третьому розділі - "Основні напрямки підвищення ефективності лізингу машин та обладнання" - розглянуто існуючі види лізингових платежів та уточнено їх класифікацію. Запропоновано впровадити в практику лізингування "плаваючі" платежі. Описано чинники, що визначають розмір лізингового відсотка, а також методичні підходи до визначення величини лізингових платежів в умовах нестабільної економіки. Розроблено метод оцінки економічного ефекту від здійснення лізингової операції. Запропоновано комплекс заходів, спрямованих на стимулювання розвитку лізингу в Україні.

У висновках викладені основні теоретичні положення, узагальнено практичні результати проведених досліджень.

3. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ВИСНОВКИ ДИСЕРТАЦІЇ

3.1. Ефективне поширення лізингу в економіці України можливе за умови комплексного узагальнення досвіду роботи лізингових компаній промислово розвинутих країн. Поняття "лізинг" в останнє десятиріччя міцно закріпилося в економічному житті багатьох країн світу. Великий інтерес до поширення можливостей лізингу спостерігається і в Україні. Однак поєднання суто

ринкового характеру лізингових взаємовідносин з різноманітними фінансово-кредитними операціями привело до різного тлумачення поняття "лізинг" у вітчизняній економічній літературі. На думку автора, найбільш точним є визначення лізингу як орендно-фінансової операції, що дає орендареві право за періодичні платежі користуватися майном, яке йому не належить, протягом визначеного строку, а також придбати це майно по залишковій вартості по закінченні строку лізингової угоди.

Узагальнюючи дослідження вітчизняних і зарубіжних авторів, можна зробити висновок, що широке використання лізингових операцій обумовлене наступними обставинами:

а) на початку 60-х років потреба в інвестиціях у нові машини та обладнання не задовольнялась тільки за рахунок використання власних коштів і традиційних банківських кредитів. Недостатня коптів на ринках капіталу заважала розвитку діяльності малих та середніх підприємств і спонукала їх вишукати лізинг як альтернативну форму фінансування капітальних вкладень;

б) посилена конкурентна боротьба між фірмами-виробниками промислової продукції привела до необхідності пошуку нових ринків і каналів збуту та ділової активності;

в) в умовах високих темпів науково-технічного прогресу використання найновіших машин та обладнання, які можливо було придбати на умовах лізингу, забезпечувало скорочення періоду технічного переозброєння, зниження витрат виробництва та зростання прибутку.

Формування лізингу як самостійного виду фінансово-посередницьких операцій відбувалося в достатньо складній економічній ситуації, коли класична система кредитування вже не могла забезпечити виконання завдань по відновленню основного капіталу підприємств. Аналізуючи розвиток лізингу за останні 50 років, можна умовно виділити чотири основних етапи:

становлення і швидкий розвиток лізингу на внутрішньому ринку США (50-початок 60 років);

поширення лізингу в Західній Європі та Східній Азії (60-і роки);

період "лізингового буму" (70-початок 80 років);

міжнародна інтеграція лізингових стосунків (з середини 80-х років по теперішній час).

До сьогодні світова лізингова індустрія практично не знала спаду. В США, наприклад, обсяг лізингових операцій в 1995 році досяг 150 млрд. дол., в Японії - близько 9 трлн. єн. На початок 1996 року загальна сума кон-

трактів у межах 17 національних лізингових асоціацій, які входять в Об'єднання Європейських лізингових суспільств, становила більше 80 млрд. еку. Частка інвестицій в машини та обладнання, які здаються в лізинг, в загальних промислових капіталовкладеннях складала в 1995 році: США - 30%, Великобританія - 25%, Німеччина - 20%, Франція - 22%, Японія - 15%.

За оцінками американських економістів на кінець ХХ століття вже близько 30% усієї продукції буде надходити на міжнародний ринок завдяки лізинговим контрактам.

3.2. Управління розвитком лізингу спрощується за умови визначення окремих його видів, яким притаманні специфічні особливості. Лізинг не є стандартизованим процесом. Кожна лізингова операція відповідає тому чи іншому виду лізингу в залежності від конкретних умов. Однак у вітчизняній і зарубіжній економічній літературі і досі відсутня загальноприйнята класифікація видів лізингу. В основному, говорячи про різноманіття видів лізингу, автори приводять досить неповний їх перелік і дають стисло характеристику деяких з них. Проведений аналіз літератури, який висвітлює досвід діяльності провідних лізингових компаній США, Західної Європи і Японії, а також розроблених цими фірмами лізингових контрактів дозволяє зробити висновок, що види лізингових операцій, які використовуються на практиці, доцільно розбити умовно на три групи: основні види, спеціальні та спеціалізовані.

Основні види лізингу - оперативний, фінансовий і дійсний - відображають основні властивості лізингових угод. Спеціальні види лізингу як характерну ознаку мають одну, надто виділяему особливість лізингової операції. В табл. 1 подано класифікацію спеціальних видів лізингу. Слід зазначити, що терміни, які визначають основні та спеціальні види лізингу, практично ніколи не містяться в назвах і текстах договорів, бо це зрозуміло з їх змісту.

Спеціалізовані види лізингу становлять поєднання різних елементів основних і спеціальних видів лізингових операцій. Ці особливості потребують фіксування та практично завжди згадуються у лізингових угодах. Часто спеціалізовані види лізингу становлять собою ускладнені варіанти та відповідають тій чи іншій класифікаційній ознаці.

Відображення у відповідних нормативних актах запропонованої класифікації видів лізингу дозволить вітчизняним суб'єктам фінансово-господарської діяльності більш впевнено орієнтуватися на ринку лізингових послуг.

Таблиця 1

Класифікація видів лізингових операцій

Класифікаційна ознака	Види лізингових операцій	
	спеціальні	спеціалізовані
Термін дії лізингової угоди	короткостроковий (рейтинг); середньостроковий (хайринг); довгострокова	
Галузь застосування лізингу	промисловий; аграрний; торгівельний	
Характер та межі використання об'єкта лізингу	індивідуальний; лізинг-біанко;	
Тип майна, що здається в лізинг	лізинг рухомого майна; лізинг нерухомого майна; лізинг рухомого та нерухомого майна	
Ступінь новизни об'єктів лізингу	лізинг з перших рук; лізинг уживаного майна	
Обсяг фінансових ресурсів, що залучаються	великомасштабний; проміжний; ринковий	ліверідж-лізинг
Кількість учасників лізингової операції та специфіка їх прав і обов'язків	прямий лізинг; непрямий лізинг	роздільний лізинг
Наявність нетрадиційних умов організації та функціонування лізингової операції		зворотний лізинг; генеральний лізинг; револьверний лізинг; комплексний лізинг
Характер виконання обов'язків по технічному обслуговуванню об'єктів лізингу та діапазон послуг, що надаються	чистий лізинг; лізинг, що включає додаткові обов'язки по технічному обслуговуванню; лізинг з повним обслуговуванням	лізинг типу "бай-бек"
Умови закриття лізингових угод	без права продовження строку договору; з правом купівлі майна; з правом продовження строку договору	лізинг типу: контрактний найом; вербувальний чартер
Порядок придбання майна орендарем по закінченні лізингової угоди	умовний лізинг; безумовний лізинг; безстроковий лізинг	
Наявність різного виду гарантій лізингової угоди	лізинг відкритого типу; лізинг закритого типу	
Порядок внесення лізингових платежів	лізинг з повною виплатою; лізинг з частковою виплатою	компенсаційний лізинг
Ринок, на якому здійснюються лізингові операції	внутрішній лізинг; міжнародний лізинг	прямий закордонний лізинг; непрямий закордонний

3.3. Основною передумовою успішного розвитку лізингу машин та обладнання є забезпечення взаємної вигоди партнерам по лізинговим операціям. На думку автора, ефективність конкретної лізингової операції - це її результативність, яка визначається співвідношенням корисних результатів і витрачених на їх досягнення матеріальних та фінансових ресурсів.

Різноманітність переваг лізингу служитиме основою одержання суб'єктами лізингової діяльності позитивних результатів по трьох напрямках, які, на думку автора, можна вважати основними передумовами ефективності лізингу машин та обладнання:

- 1) можливість одержання стійкого прибутку;
- 2) економія фінансових і трудових ресурсів;
- 3) можливість підвищення ефективності господарської діяльності.

Ефективність лізингу машин та обладнання обумовлюється впливом багатьох чинників, які доцільно об'єднати в декілька груп (рис. 1). До першої групи відноситься сукупність чинників, яка не залежить від суб'єктів лізингу. До другої групи включаються чинники, що залежать від суб'єктів лізингової діяльності, ступеня їх професіоналізму в цій сфері. Необхідно зазначити, що більшість суб'єктивних чинників має загальний для орендаря та орендодавця характер, а решта є окремими для основних суб'єктів лізингу.

Перелічені групи чинників і передумов взаємоз'язані та взаємозалежні. Вони являють собою підставу для ефективного розвитку лізингу з точки зору сполучення інтересів не тільки орендаря та орендодавця, але й суспільства в цілому. При цьому лізингові відносини, які виникають на рівні внутрішньої та зовнішньої економічної політики держави, справляють позитивний вплив по низці напрямків:

лізинг вносить певні корективи в тенденції технічного прогресу в багатьох галузях промисловості, стимулює упровадження науково-технічних досягнень;

лізинг суттєво стимулює відновлення та модернізацію основних виробничих фондів;

використання лізингу в значній мірі знімає навантаження з держави при фінансуванні тих чи інших галузей економіки;

лізинг робить більш доступними багато видів обладнання, яке дороге коштує, розширюючи коло їх споживачів; досягнення науки і техніки швидше проникають в господарські структури;

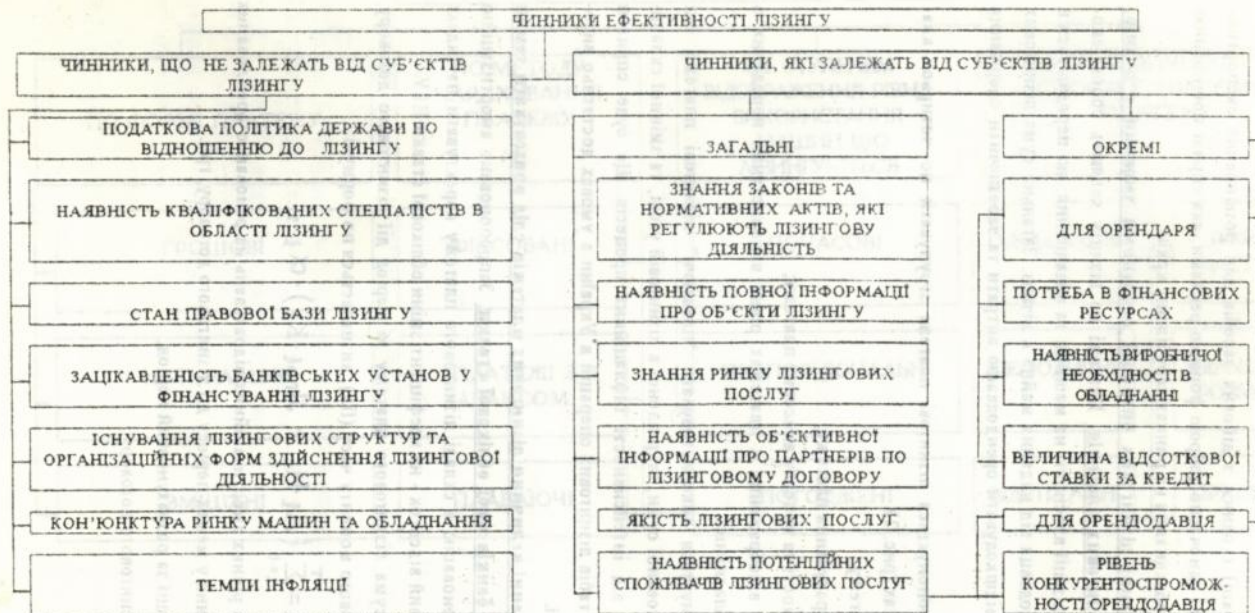

Рис. 1. Систематизація чинників ефективності лізингу машин та обладнання

лізингові операції є одним з дійових засобів для розширення експортно-імпорتنих операцій і одночасно доброю формою реклами, яка сприяє поширенню продажу машин та обладнання на ринках зарубіжних країн.

3.4. При здійсненні лізингових операцій основними умовами є розмір, строк і форми лізингових платежів. Платежі по лізингу являють собою економічну форму реалізації власності на машини та обладнання, які передаються в лізинг, доход орендодавця від надання майна в лізинг. Загальна сума лізингових платежів повинна відшкодувати орендодавцю витрати та забезпечити одержання прибутку.

В дисертації пропонується лізингові платежі згрупувати по чотирьох класифікаційних ознаках (рис. 2):

по формі платежу;

по методу нарахування платежу;

по періодичності та способу внесення платежу;

за ступенем відображення в платежах рівня використання переданих в лізинг машин та обладнання.

Автором пропонується використовувати "плаваючі" лізингові платежі, які складаються з фіксованої суми, закріпленої в лізинговій угоді, та змінної складової, що залежить від інтенсивності інфляційних процесів. Це буде сприяти розширенню масштабів лізингових операцій в Україні в умовах достатньо високих темпів інфляції.

3.5 При визначенні величини лізингових платежів слід враховувати темпи інфляції та зміни банківської облікової ставки. Запропоновано амортизаційні відрахування на реновацію в складі лізингового платежу коректувати на індекс інфляції, а лізинговий відсоток - на коефіцієнт зміни облікової ставки НБУ.

Таким чином, сума лізингового платежу за період дії лізингового договору, зведена до початкового моменту часу (Пл), визначається по формулі:

$$П_{л} = \sum_{t=1}^T (A_t \cdot I_t + L_{прt} \cdot K_t) \cdot \alpha_t,$$

де A_t - величина річних амортизаційних відрахувань на реновацію орендованих машин та обладнання у межах періоду дії лізингового договору, грн.;

I_t - індекс інфляції за розрахунковий період;

T - період дії лізингового договору.

Рис.2. Класифікація видів лізингових платежів

$L_{лпрт}$ - величина річного лізингового відсотка у межах періоду дії лізингового договору, грн.;

K_t - коефіцієнт зміни облікової ставки НБУ за розрахунковий період;

α_t - коефіцієнт дисконтування.

Коефіцієнт дисконтування α_t враховується в тому випадку, якщо строк лізингової угоди перевищує один рік і визначається за формулою:

$$\alpha_t = (1+i)^{t_p - t},$$

де i - норматив дисконтування;

t - поточний рік лізингового договору;

t_p - розрахунковий рік, до якого зводяться витрати і результати лізингової операції.

Аналіз будь-якої лізингової операції обов'язково повинен включати оцінку впливу фактора ризику. Це дозволить більш точно визначити ступінь ймовірності одержання запланованого результату. Якщо рівень ризику лізингової операції вище середньостатистичного, то норматив дисконтування повинен бути також збільшений, бо орендодавцю необхідно компенсувати можливі збитки:

$$i = i_b + i_p,$$

де i_b - базовий норматив дисконтування, який відповідає річному відсотку по депозитам;

i_p - коефіцієнт, що враховує вплив фактора ризику.

Слід зазначити, що величина лізингових платежів служить основою економічного механізму взаємовигідних відносин між орендарем і орендодавцем.

3.6. Для оцінки порівняльної ефективності лізингу з точки зору суб'єктів лізингового договору необхідно проводити розрахунки з урахуванням умов, розмірів та форм здійснення конкретної лізингової угоди. Економічна ефективність лізингової операції є основним критерієм доцільності участі в ній орендодавця та орендаря. Для орендодавця важливо правильно розрахувати прибуток від здачі майна в лізинг. Орендар повинен вирішити інше питання - купити необхідне обладнання чи лізингувати його.

В основі запропонованих методів визначення ефективності лізингу лежать загальні для суб'єктів лізингу показники ефективності:

величина лізингового відсотка;

загальна величина лізингових платежів за період дії лізингового договору;

середньорічна норма прибутку, одержана від лізингу;

коефіцієнт рентабельності витрат, необхідних для реалізації лізингової операції.

Для розрахунків економічної ефективності лізингу були використані методи визначення інтегрального ефекту, які враховують коефіцієнт дисконтування.

Для орендаря ефективність лізингової операції можна визначити шляхом співвідношення загальної суми, виплаченої орендодавцю по лізинговому договору з витратами по варіанту придбання машин та обладнання за готівку або в кредит.

Загальна сума, виплачена орендарем по лізинговому договору, визначається по формулі:

$$C_{\text{Л}} = P_{\text{Л}} + \sum_{t=1}^T (\text{НДС}_t - \text{НЛ}_t) \cdot \alpha_t,$$

де $C_{\text{Л}}$ - загальна сума, виплачена орендарем по лізинговому договору, грн.;

НДС_t - сума податку на добавлену вартість у році t , грн.;

НЛ_t - податкові та інші пільги (якщо такі мають місце), надані орендареві у році t , грн.

Сумарні витрати по варіанту придбання машин та обладнання за готівку або в кредит і володіння ними ($C_{\text{К}}$) визначаються за формулою:

$$C_{\text{К}} = C_{\text{МО}} - L + \left(\sum_{t=1}^{T_2} \text{Пк}_t + \sum_{t=1}^T \text{Эр}_t \right) \cdot \alpha_t,$$

де $C_{\text{МО}}$ - вартість придбання машин та обладнання (з урахуванням податку на добавлену вартість), грн.;

L - пільги, одержані покупцем, або знижки, надані продавцем, грн.;

Пк_t - щорічні платежі за користування кредитом, грн.;

T_2 - строк користування кредитом;

Эр_t - експлуатаційні витрати, зв'язані з володінням купленими у власність машинами та обладнанням, які у випадку лізингу бере на себе орендодавець, грн.

Економічний ефект орендодавця від конкретної лізингової операції (Эл) визначається за допомогою наступної формули:

$$\text{Эл} = P_{\text{Л}} - \sum_{t=1}^T (\text{PE}_t + \text{PT}_t + \text{Н}_t - \text{ВР}_t) \cdot \alpha_t,$$

де PE_t - одночасні витрати орендодавця у році t , грн.;

PT_t - поточні витрати орендодавця у році t , грн.;

HT - податки, виплачені продавцем у році t , грн.;

VR_t - дохід від реалізації машин та обладнання, повернених орендодавцю у році t , грн.

Застосування на практиці запропонованих методів дозволить суб'єктам лізингового договору правильно визначати економічний ефект і ефективність конкретних лізингових операцій.

3.7. Критичним моментом повторної передачі в лізинг машин та обладнання або їх продажу по закінченні лізингової операції є визначення їх залишкової вартості. Слід розрізнити залишкову вартість машин та обладнання перед їх ліквідацією (так звану ліквідаційну вартість L_c) та залишкову вартість з урахуванням впливу фізичного зносу і морального старіння у визначений момент часу. Останню частіше всього представляють як різницю між балансовою вартістю (C_B) та нарахованими амортизаційними відрахуваннями за період експлуатації машин та обладнання. При цьому залежність залишкової вартості машин та обладнання від строку їх служби зображують у вигляді графіка (рис. 3).

Основою для правильного вирішення поставленого завдання може слугувати наступне принципове положення: залишкова вартість машин та обладнання з урахуванням їх фізичного та морального зносу буде тим вище, чим більший обсяг наробки буде виконано ними, і тим нижче, чим більші експлуатаційні витрати при використанні машин та обладнання за строк служби, що залишається. Найбільш правильно, на думку автора, зображує залежність залишкової вартості машин та обладнання від їх строку служби графік, представлений на рис. 4. На ньому показаний характер дійсної зміни зносу і залишкової вартості лізингових машин, за термін служби яких проводиться декілька капітальних ремонтів (рекомендований підхід). Залишкова вартість машин після проведення кожного з капітальних ремонтів (K_1, K_2) збільшується від значення C_1 до C_2 . Повний фізичний знос машини настає у момент вичерпання її оптимального терміну служби за матеріальним зносом.

Автором були відзначені основні чинники, що справляють найбільший вплив на величину залишкової вартості машин та обладнання:

якість, яка первісно закладена в них;

інтенсивність їх використання;

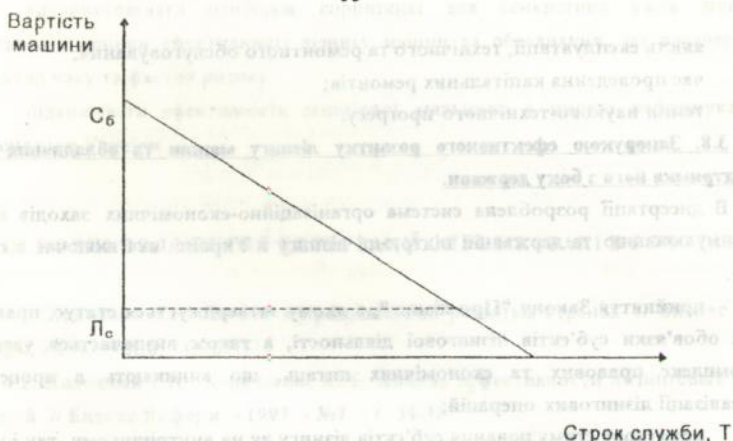

Рис.3. Динаміка залишкової вартості машини в залежності від її строку служби (загальноприйнятий підхід)

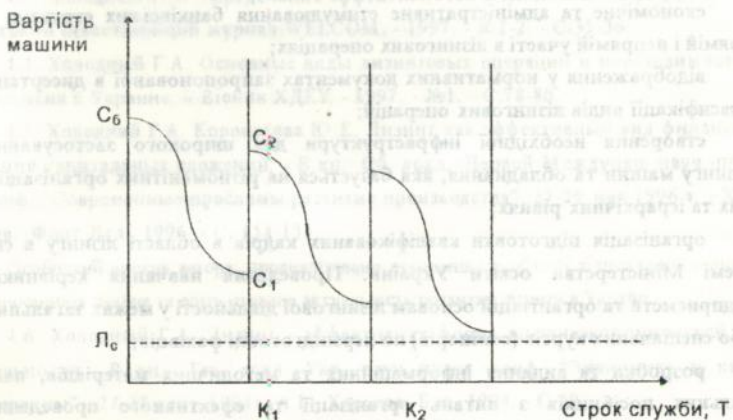

Рис.4. Динаміка залишкової вартості машини в залежності від її строку служби (рекомендований підхід)

якість експлуатації, технічного та ремонтного обслуговування;
 час проведення капітальних ремонтів;
 темпи науково-технічного прогресу.

3.8. Запорукою ефективного розвитку лізингу машин та обладнання є підтримка його з боку держави.

В дисертації розроблена система організаційно-економічних заходів по стимулюванню та державній підтримці лізингу в Україні, яка включає в себе:

прийняття Закону "Про лізинг", в якому затверджується статус, права та обов'язки суб'єктів лізингової діяльності, а також визначається увесь комплекс правових та економічних питань, що виникають в процесі реалізації лізингових операцій;

податкове стимулювання суб'єктів лізингу як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку (зниження на 10% ставки податку на прибуток орендодавця, звільнення суб'єктів лізингу від сплати податку на додану вартість і мита);

економічне та адміністративне стимулювання банківських структур у прямій і непрякій участі в лізингових операціях;

відображення у нормативних документах запропонованої в дисертації класифікації видів лізингових операцій;

створення необхідної інфраструктури для широкого застосування лізингу машин та обладнання, яка базується на різноманітних організаційних та ієрархічних рівнях;

організація підготовки кваліфікованих кадрів в області лізингу в системі Міністерства освіти України. Проведення навчання керівників підприємств та організацій основам лізингової діяльності у межах загальних або спеціальних курсів (семінарів) по перепідготовці фахівців;

розробка та видання інформаційних та методичних матеріалів, навчальних посібників з питань організації та ефективного проведення лізингових операцій.

Реалізація вищезгаданих заходів, на думку автора, прискорить розвиток лізингу машин та обладнання в Україні, що дозволить активізувати інвестиційну діяльність підприємств.

3.9. Висновки. Методичні розробки автора дають практичну можливість:

обґрунтовано підходити до визначення величин лізингових платежів та лізингового відсотка в умовах інфляції;

використовувати найбільш сприятливі для конкретних умов методи кількісної оцінки ефективності лізингу машин та обладнання, які враховують фактор часу та фактор ризику;

підвищувати ефективність лізингової діяльності в умовах реформування економіки України.

4. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ОПУБЛІКОВАНІ В РОБОТАХ:

4.1. Холодный Г.А. Лизинг в промышленно развитых странах. // Бизнес Информ. - 1997. - №6. - С. 29-31.

4.2. Холодный Г.А., Коронатова Ю.Е. Анализ эффективности лизинговых операций. // Бизнес Информ. - 1997. - №7. - С.34-37.

Особистий внесок автора: проаналізовано об'єктивні та суб'єктивні чинники ефективності лізингу, запропоновано методику по визначенню величини лізингових платежів.

4.3. Холодный Г.А. Определение эффективности лизинговых операций. // Украинский инвестиционный журнал WELCOM. - 1997. - №1-2. - С.35-36.

4.4. Холодный Г.А. Основные виды лизинговых операций и необходимость их развития в Украине. // Вісник ХДЕУ. - 1997. - №1. - С.78-80.

4.5. Холодный Г.А. Коронатова Ю.Е. Лизинг как эффективный вид финансирования капитальных вложений. - В кн.: Сб. докл. Первой Междунар. науч.-практ. конф. "Современные проблемы развития производства", 27-29 мая 1996 г. - Харьков: Форт Лтд., 1996. - С. 154-155.

Особистий внесок автора: проаналізовано становище в області відновлення основних виробничих фондів та обґрунтована актуальність розвитку лізингу в Україні.

4.6. Холодный Г.А. Лизинг - эффективная форма внешнеэкономической деятельности. - В кн.: Тез. докл. Укр. науч.-практ. конф. "Экономика и кадры Украины", 27-28 сент. 1994г., ч.1 - Харьков: Б.и., 1994. - С.29.

4.7. Холодный Г.А. Развитие лизинга в Украине. - В кн.: Тез. докл. Укр. науч.-практ. конф. "Маркетинг и управление инновациями", 28-29 сент. 1993г., ч.2. - Харьков: Б.и., 1993. - С.100.

4.8. Холодный Г.А. Лизинг машин и оборудования. - В кн.: Тез. докл. Укр. науч.-практ. конф. "Проблемы подготовки кадров для работы в условиях рыночной экономики", 29-30 сент. 1992г., ч.1. - Харьков: Б.и., 1992. - С.137-138.

Kholidniy G.A. Efficiency of leasing machinery and equipment.

The dissertation is to obtain a science degree of candidate of economic sciences. The speciality 08.06.01 - "Economy undertaking and forms economics".

Kharkov State Economic University, Kharkov, 1997.

Reasons of expansion of leasing operations in the world economy and factors that interfere with development of leasing in Ukraine are analysed in the dissertation. The variable factors of leasing efficiency are specified. It is marked that the basis of the economic mechanism of mutually beneficial relations between a lessor and lessee is a size of leasing payments. Methods on calculation of leasing payments are given.

Холодный Г.А. Эффективность лизинга машин и оборудования.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.01 - "Экономика предприятий и формы хозяйствования".

Харьковский государственный экономический университет, Харьков, 1997.

В диссертации проанализированы тенденции расширения лизинга в мировой экономике и факторы, тормозящие развитие лизинга в Украине. Выделены основные факторы эффективности лизинга. Разработаны методические подходы к расчету лизинговых платежей и к определению эффективности лизинга машин и оборудования.

Ключові слова: інвестиції, економічна ефективність, чинники та показники ефективності, лизингові платежі, лизингова операція.

ХОЛОДНИЙ ГЕННАДІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІЗИНГУ МАШИН
ТА ОБЛАДНАННЯ**

Спеціальність 08.06.01 - "Економіка підприємств і
форми господарювання"

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Косівка С.І.

Відповідальний за змістом

Формат 60*84 1/16

Підприємство до друку 22.04.92

Лінійна друкарська фабрика ім. Шевченка, м. Львів, вул. Шевченка, 10

Тираж 100 прим. зам. № 488. Розколоткована.

Львів ХДП, 210001, м. Львів, вул. Шевченка, 9а

0015700

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД ПАРЛАМЕНТУ УКРАЇНИ
The Constitution of Ukraine is the basis of the state and the rights of its citizens.
The speciality of the law is to ensure the implementation of the Constitution.
Указом Президента України від 25.04.97 р. № 199/97-рп.
Канцелярія Верховного Суду Парламенту України
that interests will be satisfied in the course of the proceedings.
description. The results of the proceedings will be published in the
that the law of the state is the basis of the state and the rights of its citizens.
Конституція України - це основа держави та прав її громадян.
Спеціальність права полягає в забезпеченні виконання Конституції.
Указом Президента України від 25.04.97 р. № 199/97-рп.
Канцелярія Верховного Суду Парламенту України

Відповідальний за випуск
Косенков С.І.

Підписано до друку 25.04.97. Формат 60x84 1/16
Папір друкарський №1. Друк офсетний. Обсяг 1,0 ум.-друк. арк.
Тираж 100 прим. Зам. № 199. Безкоштовно.

As of 110

435100

AB 37.716